

Αγγελίδης Μηνάς - Καθηγητής ΕΜΠ
Εκπρόσωπος του ΣΑΔΑΣ-ΠΕΑ και του ΤΕΕ
στην Ομάδα Εργασίας Εκπαίδευσης
του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου Αρχιτεκτόνων - ACE

Προς - τον ΣΑΔΑΣ-ΠΕΑ
- το ΤΕΕ / Τμήμα Θεμάτων Ευρωπαϊκής Ένωσης

9.12.2008

**ΘΕΜΑ: Συνάντηση Εργασίας της Ομάδας Εργασίας Εκπαίδευσης του ACE
- στις 28.11.2008 στο Παρίσι.**

Στην παραπάνω Συνάντηση συζητήθηκαν τα θέματα της Ημερήσιας Διάταξης, η οποία, συνοπτικά, είχε ως εξής - βλ. αναλυτικά στο αγγλικό κείμενο που επισυνάπτεται :

1. Εισαγωγή

1.1. Έγκριση των Πρακτικών της Συνάντησης της 26.9.2008.

2. Συζήτηση των θεμάτων του πλαισίου δραστηριοποίησης (Terms of Reference) της Ομ. Εργ. Εκπαίδευσης

2.1. Επανεξέταση (ανασκόπηση) κατά πόσον το περιεχόμενο του άρθρου 46 της Οδηγίας 2005/36/ΕΚ «για την αναγνώριση των επαγγελματικών προσόντων» (Professional Qualification Directive) ισχύει ακόμα (αφορά στις απαιτούμενες γνώσεις και δεξιότητες -βλ. παρακάτω) και σύνταξη ενός πλήρους καταλόγου γνώσεων και δεξιοτήτων που συναρτώνται με κάθε ένα από τα 11 σημεία που απαριθμούνται σε αυτό το άρθρο.

Τα 11 αυτά σημεία είναι (παραθέτω το σχετικό απόσπασμα της Οδηγίας (Ντιρεκτίβας)

[Άρθρο 46 - Εκπαίδευση αρχιτεκτόνων]:

1. .... α) ικανότητα σύλληψης αρχιτεκτονικών δημιουργιών που να ικανοποιούν συγχρόνως αισθητικές και τεχνικές απαιτήσεις·
- β) προσήκουσα γνώση της ιστορίας και των θεωριών της αρχιτεκτονικής καθώς και των συναφών τεχνών, τεχνολογιών και επιστημών του ανθρώπου·
- γ) γνώση των καλών τεχνών ως παραγόντων που είναι δυνατόν να επηρεάσουν την ποιότητα της αρχιτεκτονικής σύλληψης·
- δ) προσήκουσα γνώση της πολεοδομίας, του πολεοδομικού σχεδιασμού και των τεχνικών που εφαρμόζονται στη διαδικασία του πολεοδομικού σχεδιασμού·
- ε) ικανότητα κατανόησης των σχέσεων, αφενός, ανάμεσα στους ανθρώπους και τα αρχιτεκτονικά δημιουργήματα, και αφετέρου, ανάμεσα στα αρχιτεκτονικά δημιουργήματα και το περιβάλλον τους, καθώς και ικανότητα κατανόησης της ανάγκης αρμονικού συνδυασμού των αρχιτεκτονικών δημιουργημάτων με τους χώρους, ανάλογα με τις ανάγκες του ανθρώπου και την αντίστοιχη κλίμακα·
- στ) ικανότητα κατανόησης του επαγγέλματος του αρχιτέκτονα και του ρόλου του στην κοινωνία, ειδικότερα μέσω της επεξεργασίας σχεδίων στα οποία λαμβάνονται υπόψη οι κοινωνικοί παράγοντες·
- ζ) γνώση των μεθόδων τεκμηρίωσης και προπαρασκευής της οικοδομικής μελέτης·
- η) γνώση των προβλημάτων στατικού σχεδιασμού, οικοδομικής και έργων πολιτικού μηχανικού, τα οποία συνδέονται με το σχεδιασμό των κτιρίων·

θ) προσήκουσα γνώση των προβλημάτων που έχουν σχέση με τις φυσικές ιδιότητες των κτιρίων, των τεχνολογιών, καθώς επίσης και της λειτουργίας των κατασκευών, ώστε να τις εφοδιάζει με όλα τα στοιχεία εσωτερικής άνεσης και κλιματικής προστασίας·

ι) τεχνική ικανότητα, χάρη στην οποία ο αρχιτέκτονας θα μπορεί να επινοεί κατασκευές που να ικανοποιούν τις απαιτήσεις αυτών που τις χρησιμοποιούν, σεβόμενος τους οικονομικούς περιορισμούς και τους οικοδομικούς κανονισμούς·

ια) προσήκουσα γνώση των βιομηχανιών, οργανώσεων, κανονισμών και διαδικασιών, που έχουν σχέση με την υλοποίηση των κτιριακών μελετών και την ένταξη των σχεδίων στο γενικό σχεδιασμό».

[Ενδιαφέρον παρουσιάζει σε αυτό το ζήτημα και η παράγρ. 2. «Οι γνώσεις και οι δεξιότητες που αναφέρονται στην παράγραφο 1 δύνανται να τροποποιηθούν σύμφωνα με τη διαδικασία του άρθρου 58 παράγραφος 2 με σκοπό την προσαρμογή τους στην επιστημονική και τεχνολογική πρόοδο .

Η εν λόγω ενημέρωση δεν πρέπει να συνεπάγεται, για κανένα κράτος μέλος, τροποποίηση των νομοθετικών αρχών που ισχύουν για το καθεστώς των επαγγελματιών όσον αφορά την εκπαίδευση και τους όρους πρόσβασης των φυσικών προσώπων»].

2.2. Παρακολούθηση και συνυπολογισμός της δουλειάς της Ομ. Εργασίας για την Άσκηση του Επαγγελματία από την Ομ. Εργασίας για την Εκπαίδευση.

2.3. Αξιολόγηση της προόδου των Οργανώσεων Μελών του ACE στην επίτευξη (υλοποίηση) των δεσμεύσεων που έχουν αναληφθεί από το ACE και τις Οργανώσεις μέλη του σε σχέση με την Συνεχιζόμενη Επαγγελματική Εκπαίδευση (ΣΕΕ) / Κατάρτιση (Continuous Professional Development / CPD) στο πλαίσιο της Χάρτας για την ΣΕΕ / CPD που εγκρίθηκε το 2000. Διαμόρφωση πρότασης για το πώς το ACE μπορεί να συνεργαστεί αποτελεσματικά με το πρόγραμμα ΣΕΕ / CPD της UIA.

3. Οργάνωση της δραστηριότητας της Ομάδας Εργασίας

4. Πληροφόρηση σχετικά με τα θέματα ενδιαφέροντος της Ομάδας Εργασίας

4.1. Ενημέρωση για την τελευταία (πιο πρόσφατη) Συνάντηση της Ομάδας Συντονιστών στις Βρυξέλλες.

5. Υπόλοιπα θέματα προς συζήτηση

Η συζήτηση που έγινε στη διάρκεια της Συνάντησης ακολούθησε σε αρκετό βαθμό την agenda, όχι όμως πλήρως. Ειδικότερα, δεν συζητήθηκε παρά ελάχιστα η ενότητα 2.1 σχετικά με τα 11 σημεία απαιτούμενων γνώσεων και δεξιοτήτων για τους Αρχιτέκτονες σύμφωνα με την Οδηγία του 2005. Το ζήτημα αυτό θα συζητηθεί εκτενώς στην επόμενη Συνάντηση της Ομ. Εργασίας, εφόσον, εκτός των άλλων, έχει τεθεί ως πρώτη προτεραιότητα για την Ο.Ε. Εκπαίδευσης από την Ομάδα Συντονιστών (Group of Coordinators) του ACE.

Η συζήτηση στη Συνάντηση της 28.11 επικεντρώθηκε στην εξέταση της «διαδρομής» που ακολουθείται σε κάθε χώρα - μέλος της Ε.Ε. από την εισαγωγή σπουδαστών στην κάθε Αρχιτεκτονική Σχολή μέχρι τη στιγμή που απονέμεται ο τίτλος και τα δικαιώματα του Αρχιτέκτονα. Σχετικές αναλυτικές παρουσιάσεις ανά χώρα έγιναν από τους παριστάμενους αντιπροσώπους. Στο θέμα αυτό εντάχθηκε ουσιαστικά και η συζήτηση για την κατάσταση όσον αφορά στο Continuous Professional Development / CPD σε κάθε χώρα.

Όσον αφορά στην Ελλάδα, παρουσίασα την αντίστοιχη «διαδρομή» (τι ισχύει στην Ελλάδα). Επίσης, ενημέρωσα την Ομ. Εργασίας για τη θέση του ΣΑΔΑΣ-ΠΕΑ και του ΤΕΕ (όπως και των Ελληνικών Σχολών Αρχιτεκτόνων) ότι οι σπουδές των Αρχιτεκτόνων θα πρέπει να είναι πενταετείς αδιάσπαστες και για τις προσπάθειες να αναγνωριστούν οι πενταετείς σπουδές στις ελληνικές Αρχ. Σχολές ως ισότιμες με master.

Κύρια σημεία κάθε παρουσίασης / «διαδρομής» ήταν:

- Πόσα χρόνια διαρκούν οι σπουδές στις Αρχιτεκτονικές Πανεπιστημιακές Σχολές, αλλά και σε ιδρύματα με παρόμοιο αντικείμενο -μη Πανεπιστημιακού επιπέδου.
- Κατά πόσον έχει διαμορφωθεί ένας πρώτος, σχετικά αυτοτελής, κύκλος σπουδών που αντιστοιχεί σε (ή θα μπορούσε να αντιστοιχηθεί με) bachelor.
- Αν υπάρχει ή όχι μετά τις σπουδές υποχρεωτικό διάστημα απόκτησης επαγγελματικής εμπειρίας για την απόκτηση του τίτλου και των επαγγελματικών δικαιωμάτων του Αρχιτέκτονα και αν υπάρχουν ή όχι εξετάσεις μετά από αυτό το διάστημα ή κάποια άλλη μορφή επιβεβαίωσης αυτής της επαγγελματικής εμπειρίας.
- Αν υπάρχουν ή όχι ιδιωτικές Αρχιτεκτονικές Σχολές, τι επίπεδο έχουν αυτές που υπάρχουν, ποιες προδιαγραφές πρέπει να πληρούν σύμφωνα με τις εθνικές προβλέψεις κάθε χώρας κλπ.
- Πόσοι σπουδαστές Αρχιτεκτονικών Σχολών υπάρχουν ανά χώρα (και ανά σχολή), πόσοι είναι οι διδάσκοντες και η αναλογία διδασκομένων / διδασκόντων κλπ.

Σχετικός κατάλογος που αφορά στην κατάσταση / «διαδρομή» ανά χώρα και ανά θέμα προετοιμάζεται από τον συντονιστή της ΟΕ.

Σημειώνεται εδώ, προκαταρκτικά, ότι πολιτική του ACE, όσον αφορά στην προβλεπόμενη πρώτη μελλοντική αναθέωση της Ντιρεκτίβας, αποτελεί η θεσμοθέτηση πενταετών αδιάσπαστων σπουδών για τους Αρχιτέκτονες (σε όλες τις περιπτώσεις Σχολών) και συμπλήρωση των σπουδών 5ετούς διάρκειας με δυο έτη εμπειρίας επαγγελματικής πρακτικής (βλ. αναλυτικότερα και σε προηγούμενη σχετική Έκθεσή μου),

Σημαντικότερα συμπεράσματα από τη συζήτηση, τα οποία ενδιαφέρουν τον ΣΑΔΑΣ – ΠΕΑ και το ΤΕΕ είναι:

- Εξακολουθεί να υπάρχει ένα ευρύ φάσμα διαφορετικών συνδυασμών σπουδών και υποχρεωτικής επαγγελματικής εμπειρίας των Αρχιτεκτόνων, περιεχομένου των επαγγελματικών δικαιωμάτων, κατανομής των σπουδών σε αυτοτελείς κύκλους κλπ. ανάλογα με τη χώρα - μέλος της Ε.Ε.
- Οι περισσότερες χώρες έχουν θεσμοθετημένο υποχρεωτικό διάστημα απόκτησης επαγγελματικής εμπειρίας των Αρχιτεκτόνων διάρκειας 1 ή 2 χρόνων. Η «απόκτηση επαγγελματικής εμπειρίας» επικεντρώνεται είτε σε γνώσεις του θεσμικού καθεστώτος δόμησης κλπ στις συνθήκες της συγκεκριμένης χώρας όπως και της οργάνωσης επαγγελματικού γραφείου είτε στην καθεαυτό επαγγελματική εμπειρία.
- Η «απόκτηση επαγγελματικής εμπειρίας» πιστοποιείται είτε με εξετάσεις είτε με πιστοποιητικά εργοδοτών ή και με τα δύο.
- Οι Πανεπιστημιακές Αρχιτεκτονικές Σχολές στις περισσότερες χώρες είναι πενταετείς.
- Οι Αρχιτεκτονικές Σχολές των περισσότερων χωρών, και κάτω από την επίδραση της διαδικασίας της Μπολόνια, έχουν χωρίσει τις σπουδές σε δύο σχετικά αυτοτελείς κύκλους, ο πρώτος από τους οποίους (συνήθως 3 έτη) αντιστοιχεί σε bachelor και ο δεύτερος σε master. *Σχεδόν σε όλες τις χώρες σήμερα η ολοκλήρωση του πρώτου κύκλου δεν οδηγεί σε απόκτηση του τίτλου και των επαγγελματικών δικαιωμάτων του Αρχιτέκτονα.* Παραμένει όμως το πρόβλημα ενδεχόμενης αναγνώρισης κάποιας μορφής προσόντων σχετικών με την Αρχιτεκτονική σε αυτό το στάδιο. Πιέσεις σε αυτή την κατεύθυνση ήδη ασκούνται σε ορισμένες χώρες. Τυχόν τέτοια αναγνώριση θα δυσχεράνει την εφαρμογή της πολιτικής του ACE (και του ΣΑΔΑΣ-ΠΕΑ και του ΤΕΕ) για την αναγνώριση των επαγγελματικών προσόντων (πρόκειται βέβαια για θέμα που χρειάζεται αναλυτικότερη συζήτηση).
- Σε ορισμένες χώρες ιδρύθηκαν, ιδίως τα τελευταία χρόνια, ορισμένες ιδιωτικές Αρχιτεκτονικές Σχολές, εντονότερα είτε «χαλαρότερα» εποπτευόμενες από τα αντίστοιχα κράτη. Η αίσθηση που υπήρχε στους αντιπροσώπους των Οργανώσεων μελών του ACE στην ΟΕ ήταν ότι αυτές οι Σχολές δεν έχουν προσφέρει κάτι αξιόλογο συγκριτικά με τις δημόσιες Αρχιτεκτονικές Σχολές, άρα δεν υπάρχει και τάση ουσιαστικής αύξησης του αριθμού τους.

Τα συμπεράσματα της όλης αυτής εξέτασης των καθεστώτων / «διαδρομών» σπουδών / «απόκτησης επαγγελματικής εμπειρίας» / αναγνώρισης προσόντων θα οριστικοποιηθούν ενδεχομένως στην επόμενη Συνάντηση της Ο.Ε., οπότε και θα έχει νόημα η σε περισσότερη έκταση παρουσίασή τους στον ΣΑΔΑΣ – ΠΕΑ και το ΤΕΕ.

Εντελώς ενδεικτικά, αναφέρω εδώ το παράδειγμα των Αρχιτεκτονικών Σχολών της Γαλλίας όπου (πολύ συνοπτικά) οι σπουδές εντός των Αρχιτεκτονικών Σχολών τείνουν να χωρίζονται σε κύκλο 3 ετών (bachelor) και 2 ετών (master) και 1 έτους που περιλαμβάνει 1 εξάμηνο σε γραφείο και 150 ώρες μαθημάτων που ακολουθούνται από εξέταση. Στο τέλος αυτού του διαστήματος, οι ενδιαφερόμενοι δεν έχουν δικαίωμα να βγάλουν οικοδομικές άδειες κλπ. Ακολουθεί ένα πρόσθετο έτος απόκτησης επαγγελματικής εμπειρίας.

Η σημαντικότερη διαφορά στη «διαδρομή» που ακολουθείται στις υπόλοιπες χώρες της ΕΕ σε σχέση με ότι ισχύει στην Ελλάδα είναι ότι στην Ελλάδα δεν υπάρχει υποχρεωτικό πρόσθετο διάστημα μετά τις σπουδές για την απόκτηση επαγγελματικής εμπειρίας απαιτούμενο για την απόκτηση του τίτλου και των δικαιωμάτων του Αρχιτέκτονα.

Η τυχόν θεσμοθέτηση τέτοιου υποχρεωτικού διαστήματος στην Ελλάδα θα παρουσίαζε, συνεκτιμώντας την όλη κατάσταση όσον αφορά στην αναγνώριση των επαγγελματικών προσόντων των Αρχιτεκτόνων στην Ευρωπαϊκή Ένωση, και προβλήματα και μειονεκτήματα. Αναλυτική παρουσίαση τους δεν μπορεί να γίνει εδώ. Απαιτείται, προφανώς, μία εκτενέστερη συζήτηση.

Κλείνοντας:

- Κύριο αντικείμενο της επόμενης Συνάντησης της Ο.Ε. συμφωνήθηκε να είναι η συζήτηση των «11 σημείων» - βλέπε παραπάνω στο 2.1.

- Θα ενημερώσω τον ΣΑΔΑΣ – ΠΕΑ και το ΤΕΕ για οποιαδήποτε εξέλιξη των θεμάτων της Ο.Ε. μέχρι την επόμενη Συνάντηση (meeting) εφόσον ορισμένα από αυτά τα θέματα παρουσιάζουν αυξημένο ενδιαφέρον για την Ελλάδα στο τελευταίο διάστημα.

Με εκτίμηση,

Μηνάς Αγγελίδης

Συνημμένο: - Ημερήσια Διάταξη της Συνάντησης στα Αγγλικά

Access to the Profession

Work Group Education

Agenda of the next meeting - 28th November 2008 (10h30-16h30)

Venue :Tour Maine Montparnasse, 33, avenue du Maine, F-75755 Paris cedex 15

---

1. Introduction.

1.1. Adoption of the notes from 26.09.2008.

2. Discussion of ToR points

2.1. Review whether the contents of Article 46 of the PQD are still valid and develop out a full list of competences that can be attributed to each of the 11 points listed in that Article.

I ask all participants to prepare one or two typical architectural school curricula of his/her country and during the session we try to find out the differences of the schools. If we can analyse the thematic structure of the faculties, and understand the fulfilment of the 11 points, we can create a more accurate approach to this question.

2.2. Follow and take into account the work of the WG on Professional Experience in the deliberation of the WG Education.

Professional experience is a quite incomprehensible idea. Starting from the different educational models may be it is easier to find correct definitions to the different levels of experience. As doctors and lawyers have different levels of education and experience, may be architects have to find out similar solutions.

2.3. Assess progress of the Member Organisations in the achievement of the commitments made by the ACE and its Member Organisations in relation to Continued Professional Development (CPD) in the Charter on CPD adopted in 2000. Propose how the ACE can collaborate effectively with the UIA CPD Programme managed by the Spanish Member Organisations, the CSCAE.

I ask the participants to present some typical CPD programmes from his/her country, to understand the present situation.

3. Organisation of the working group activity

3.1. Updating mailing list, participant list, photos of the members. Creating a database network about education in each country.

4. Information connected with the WGE interest.

4.1. Group of Coordinators meeting in Brussels.

5. Other topics to be discussed.